

31.10.2013

INRIKESMINISTERIET

Suomen Asehistoriallinen Seura ry
Tampere
A Member of the Foundation for European
Societies of Arms Collectors

LAUSUNTO
31.10.2013

Sisäasiainministeriö
Poliisiosasto

Viite SM024:00/2012

Asia HALLITUKSEN ESITYSLUONNOS AMPUMARATALAIKSI SEKÄ AMPUMA-ASELAIN JA ERÄIDEN SIIHEN LIITTYVIEN LAKIEN MUUTTAMISEKSI

Suomen Asehistoriallinen Seura ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa hallituksen esitysluonnoksesta ampumaratalaiksi sekä ampuma-aselain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

Keskitymme lausunnossamme lähinnä asekeräilyyn liittyviin seikkoihin, mutta kerromme mielipiteemme myös muista ampuma-aselain kohdista, koska jäsenistömme suuresti harrastaa muutakin aseisiin liittyvää toimintaa kuin keräilyä.

Haluamme erityisesti mainita, että tällä kertaa lausunnon antamiseen oli varattu riittävästi aikaa.

1. AMPUMARATALAKI JA ASETUS

Ampumaratojen luokittelu kolmeen kategoriaan käyttömäärän ja – paikkojen mukaan on järkevä.

Pidämme tärkeänä, että maanomistajan oikeus omalla maalla ampumiseen säilyy. Yksityiskohtaisissa perusteluissa on kuitenkin mainittu, että ulkopuoliset eivät voisi tilapäisesti ampua maanomistajan/-haltijan luvalla hänen maillaan ilman, että omistaja/haltija on mukana. Tämä on tosiasiallisesti perustelematon vaatimus, perustuslaillista omistusoikeutta rajoittava (ihmiselle pitää olla oikeus halutessaan lainata omaisuuttaan) ja kohtuuton vaatimus, mikä vaikuttaa varsinkin maaseudulla aivan turhaan ja ilman todellista vaikutusta aseturvallisuuteen. Käytännössä ihminen ei voisi käydä ampumassa esim. vanhempiensa omistamilla mailla ilman vanhemman mukanaoloa. Lisäksi ampumislupa voi koskea esimerkiksi kunnan tai kaupungin omistamia maa-alueita tai omistaja voi olla matkoilla tai asua kaukana omistamistaan maista. Voihan asunnon omistajakin antaa asuntonsa tilapäisesti toisen henkilön käyttöön vaikka ei olekaan itse paikalla. Tämä perustelun kohta tulisi muuttaa. Saattaisi olla hyvä kirjata kyseinen menettely säädöstasolle.

12 § yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että ampumaharrastus voi olla turvallista vain, jos se pääsääntöisesti tapahtuu harrastamista varten varatuissa paikoissa, joissa on turvallisuuden edellyttämät rakenteet ja muut suojaustoimet. Perinteisesti yksityiset "ampumapaikat" ja monet ampumaradatkin perustuvat suojaustoimiltaan maavalleihin. Vailla rakenteita oleva syvä soraomonttu on tosiasiallisesti turvallisempi ampumapaikka kuin moni asiallisestikin rakennettu ampumarata. Perustelujen sanamuoto voisi johtaa kehätulkintaan, että ampua voi vain "rakennetussa paikassa" ja tämä edelleen siihen, että ampumapaikka on vähintäänkin ilmoitusvelvollisuuden alainen paikka.

Lupien myöntämisen keskittäminen Poliisihallitukseen on toisaalta hyvä asia, mutta esityksessä nimenomaan todetaan, ettei poliisilla ole teknistä ammattitaitoa ampumaratojen osalta. Lisäksi esityksessä ei toteudu ”yhden luukun” periaate, koska hakijalta vaaditaan selvityksiä usealta muulta viranomaiselta (rakennus- ja ympäristöluvut). Asia lienee kuitenkin vaikea järjestää käytännössä jouhevasti.

Esityksestä ei käy selvästi ilmi voiko ratavastaava olla sama henkilö kuin luvan hakija tai ylläpitäjä. Tämä seikka korostuu varsinkin vähäisten ampumaratojen kohdalla, jossa radan omistaja/ylläpitäjä voi olla yksityishenkilö.

Erityisen silmiinpistävä on esityksen kohta ”Poliisihallitukselle ehdotetaan oikeutta salassapitovelvollisuuden estämättä saada tietoja, jotka ovat valvonnassa välttämättömiä.” On hyvin vaikea nähdä mitään syytä tällaiselle ”avoimelle tiedonsaantikortille” tosiasiasiallisesti maankäyttöä koskevassa asiassa. Ehdotus kuulostaa samankaltaiselta kuin poliisilain 36 § ”yleinen tiedonsaantioikeus”, jonka väljän sanamuodon turvin jo nyt on yritetty hankkia lähdesuojan piiriin kuuluvia tietoja.

Erityisen kummallisena pidämme POHA:n motiivia ratalupien hallinnointiin 5§:n perustelusta, jossa todetaan, että ”...ampumarataa voidaan käyttää väärin harjoittelemalla ampuma-aseen käyttöä muuhun kuin 43§ 1 momentissa tarkoitettiin hyväksyttävään käyttötarkoitukseen...” Edellä mainittu edellyttäisi nimittäin kykyä lukea ihmisen ajatuksia tai sitten tässä haetaan viimeisen starttirevolveritulkin kaltaista ”avointa korttia” määritellä esimerkiksi metsästysaseella tapahtuva rata-ammunta 43 § 1 vastaiseksi teoksi. Tällaista tulkintaa on jo esitetty urheiluperusteella myönnettyjen aselupien käyttämisestä metsästyksessä.

Erittäin hyvä asia on, että ampumarataverkoston kehittäminen ja ylläpito velvoitetaan ottamaan huomioon maakuntakaavoissa. Perustelut tälle ovat hyvät.

2. AMPUMA-ASELAKI

Lääkärien ilmoitusvelvollisuuteen (pakko) on tullut selkeä parannus, kun velvollisuuteen sidotut tapaukset on rajattu. Samalla kuitenkin on todettava, että esityksen mukaan ehdottomasti suurin osa ilmoituksista tehdään perusteella ”muu syy” ja tämä ”muu syy” olisi mukana jatkossakin.

Toteamme ilolla, että aikaisempi esityksemme antiikkisten (ennen vuotta 1950 valmistetut) ja keräilyllisesti merkityksellisten ilma-aseiden jättämisestä sääntelyn ulkopuolelle on otettu lainsäädäntöön. Samoin järkevää on säätää tietyt ilma-aseet mieluummin ilmoitusvelvollisuuden piiriin (mikäli henkilöllä on jo ampuma-aseen hallussapitolupa), kuin luvanvaraisiksi. Tämä säästää byrokratiaa ja helpottaa lupahallintoa.

Aseiden säilyttämisen suhteen vaatimus pakollisesta hyväksytystä turvakaapista enemmän kuin viiden aseiden tapauksessa on ylimitoitettu. Tällöinkin vaatimus aseiden osan säilyttämisestä erillään lukitussa paikassa olisi riittävä. Lukittu paikka voisi mielestämme olla muukin kuin hyväksytty turvakaappi. Esityksessä mainittu turvakaapin hinta 400 euroa ei riitä, mikäli hankitaan yli 5 aseiden turvakaappi. Mikäli vaaditaan hyväksytty turvakaappi, pelkkien aseiden osien (esim. kiväärin lukot) säilyttämiseen riittäisi pienempi ja siten edullisempi kaappi.

Ruotsissa on tehty tieteellinen tutkimus aseiden säilyttämisestä ja siinä todetaan, että turvakaapeilla ei ole suurta merkitystä aseturvallisuuden kannalta. Varkaat eivät välttämättä haluakaan pelkästään aseita, vaan ovat todenneet, että asekaapeissa säilytetään muutakin arvokasta esineistöä kuten käteistä rahaa. Niinpä Ruotsissa varastetaankin kokonaiset asekaapit ja tutkitaan sisältö muualla rauhallisessa paikassa.

Samassa taloudessa asuvan kahden henkilön aseiden säilyttämiselle samassa kaapissa on asetettu erikoinen ehto, jossa vaaditaan, että vain sillä henkilöllä, jolla on hallussapitolupiansa ja lainaamissäännösten perusteella mahdollisuus pitää hallussaan kaikkia säilytettäviä aseita, saa olla avain asekaappiin. Tämä saattaa johtaa esimerkiksi tilanteeseen, jossa toisen henkilön matkan tai poissaolon takia otetaan sen henkilön, jolla ei ole kaapin avainta, aseet pois kaapista. Tämä ei ainakaan paranna aseturvallisuutta. Velvoite hankkia 2 kaappia samaan talouteen ei myöskään kuulosta kohtuulliselta tai järkevältä. Tämä saattaa johtaa myös tilanteeseen, jossa säädöstä kierretään sijoittamalla 6 asetta kaappiin ja loput säilytetään muulla tavoin.

Hyvä parannus säilytykseen ja aseturvallisuuteen on mahdollisuus säilyttää aseita toisen lainaamiseen oikeutetun henkilön luona. Tällöin aseet eivät esimerkiksi aseiden omistajan pitkäaikaisen poissaolon takia ole valvomattomassa säilytystilassa.

Poliisin velvoite antaa ohje laillisesta ja turvallisesta säilytyksestä ampuma-aseen hallussapitoluvan myöntämisen yhteydessä on selkeä ja hyvä parannus aseturvallisuuteen.

Euroopassa huomattavilta osin lupavapaiden kaasusumutinten luvanvaraisuus yleensä ja niiden sääntely erikseen on tehty Suomessa poikkeuksellisen monimutkaiseksi ja tämä kuormittaa rajallisia viranomaisresursseja vailla mainittavaa hyötyä. Kaasusumutinten osalta vastaava ilmoitusmenettely kuin eräiden ilma-aseidenkin osalta keventäisi byrokratiaa tuntuvasti.

3. YHTEENVETO

Erityisesti positiivisena on mainittava, että tällä kerralla lain valmistelussa kuultiin myös lain kohteena olevia tahoja sekä harrastajia. Tämä osoittaa valtiomiestaitoja.

Haluamme vielä esittää, että kun ampuma-aselaki on nyt avattu ja sitä ollaan muuttamassa, korjattaisiin myös muut siinä havaitut puutteet ja epäkohdat kuin työryhmän toimeksiannossa esitetyt kohdat. Tässä yhteydessä voitaisiin ottaa huomioon niin harrastajakunnan kuin lupaviranomaisenkin esitykset.

Toivomme, että lausunnostamme on hyötyä, ja että otetaan huomioon lopullista lakia ja asetuksia laadittaessa. Annamme mielellämme myös lisätietoja sekä perusteluja esittämiimme näkökohtiin.

Suomen Asehistoriallinen Seura ry
aselakitoimikunta

Jari Mäkinen

Heikki Pohjolainen

Jussi Peltola

Kalle Seppälä